

Önsöz

OSMANLININ SON DEVRİ ile Cumhuriyet dönemine damgasını vurmuş ve temsil ettikleri duruş ile Türkiye toplumunun bugününü de etkilemeyi sürdüren üç sembol isimden biri, Bediüzzaman'dır. Sultan II. Abdülhamid ve Mustafa Kemal ile muasır olan ve hayat yolculuğu her ikisiyle de kesişen bir isimdir Bediüzzaman. Onların devleti ve iktidarı temsil ediyor olmalarına mukabil, Bediüzzaman 'sivil irade'nin bir mümessili olarak karşımızda durmaktadır.

Bediüzzaman, bu açıdan bakıldığında, hayatı boyunca hep sivil kalabilmiş bir isimdir. Onun askerî ve siyasî otorite karşısındaki tutumu, siyasetin içine girmekten uzak durma tercihi, iktidar gücüne dayanmadan gerçekleştirdiği sivil fikrî mücadele, başlıbaşına incelenmesi gereken bir konudur. Böyle bir çalışma, Bediüzzaman'ın duruşunu İslâmî düşünce geleneği içinde daha bir derinlikle anlama imkânı tanıyacağı gibi, iktidarı merkeze almadan bir dönüşümün pekâlâ mümkün olduğunu da bize gösterecektir.

Bu çalışmamızda ise, böylesi bir genel çerçeve içerisinde belli bir zaman dilimine odaklanıyoruz. *Akrebin Kıskaçında*,

Bediüzzaman'ın 1925-1935 yılları arasında ortaya koyduğu mücadeleyi ve bu mücadelenin 1935 yılında Eskişehir Mahkemesi ile sonuçlanan kısmını ele alıyor. Elinizdeki çalışma Bediüzzaman'ın bu zaman dilimi öncesinde ve sonrasında yaşadıkları ve yaptıkları ile yazdıkları üzerine çalışmalar için de yol gösterici olursa, kendimizi bahtiyar addedeceğiz.

Hukuk eğitimi almış bir insan olarak, bu çalışmaya başladığım ilk günlerde Bediüzzaman Said Nursî'nin Eskişehir mahkeme savunmalarını içeren "Yirmiyedinci Lem'a" isimli esere müracaat ettim. Sözkonusu risalenin adı "Yirmiyedinci Lem'a" olduğuna göre, bu kısım Said Nursî'nin *Lem'alar* isimli eserinde yer alıyor olmalıydı. Ancak kitabı elime aldığımda, "Yirmiyedinci Lem'a"nın bu eserde yer olmadığını gördüm. Burada yer alan nottan anlaşıldığı üzere, bu eser Bediüzzaman'ın *Tarihçe-i Hayat* isimli kitabına konulmuştu. Konulduğu bölüm ise, kitapta yer alan Barla dönemi sonu idi. İlk anda, niye böyle yapıldığını anlamlandıramadım. Bu 'öylesine' bir tercih gibi geldi. Sonrasında "Yirmiyedinci Lem'a"yı okumaya koydum. İlk okumamda bu bahisten çok zengin sonuçlar çıkarmadığımı itiraf etmem gerekiyor. Aynı bahsi ikinci ve üçüncü kez tekrar okudum. Durumda bir değişiklik yoktu. Demek ki, birşeyleri eksik bırakmıştım. Neydi eksik bıraktığım?

Bunun üzerine konu hakkında yapılan başka çalışmaları aradım. Fakat ne yazık ki, Eskişehir Mahkemesi savunmaları konusunda Necmeddin Şahiner'in *Son Şahitler* isimli kitabında ve Abdülkadir Badıllı'nın *Mufassal Tarihçe-i Hayat*'ında yer alan hatıralar, bir kısım tahlil ve tesbitler bulunmakla birlikte, bu konuya odaklanan bir çalışma bulamadım. Bulamadım; çünkü yoktu...

Belki de Bediüzzaman Said Nursî ve talebelerinin bu mahkeme sonucunda mahkûmiyet ile cezalandırılmış oldukları için Risale-i Nur topluluğu içindeki araştırmacılar bu konuda bir çalışmaya girişmemişlerdi. Yani, muhtemelen bu mahkemenin verdiği haksız mahkûmiyetin sevgiyle, Eskişehir

Mahkemesi müdafaatı olarak “Yirmiyedinci Lem’a” da bir nevi ‘üvey evlat’ muamelesi görmüş olsa gerekti. Bu nedenle de, ilgili risale, âdeta sıkılğan ve esrarını bizimle paylaşmayan bir konumda karşımda duruyordu. Sırlarını ifşa etmek için ise, kendisine bir ‘has evlat’ muamelesi göstermemizi bekliyor olmalıydı. Belki ancak bu şekilde bir kısım sırlarını benim ile de paylaşacaktı. Çünkü hukuk eğitimi birikimini de yedeğimde tutarak bu risaleyi tekrar tekrar okuduğumda bir okyanusun karşımda olduğunu hissediyordum, ama çaresiz seyrediyordum.

Büyük sûfi şair Sadi-i Şirâzî bir beytinde şöyle der: “*Bederyâ der-menâfi’ bî-şümârest. Eger hâhî selâmet der-kenârest.*” Yani: Eğer selamette kalmak istersen, deryanın kenarında dur. Oysa ben bu deryaya dalmak istiyordum.

Sonra tekrar başa dönmeyi denedim. Dediğim gibi, “Yirmiyedinci Lem’a”yı *Lem’alar*’da bulamamıştım. Onu *Tarihçe-i Hayat* kitabına taşıyan ise, Bediüzzaman’ın kendisiydi. Öyleyse, bu kasıtlı, anlamlı bir tercihti. Hatta, konulduğu yer de bu anlamda çok manidardı. İşte şimdi işin sırrını yakaladığımı düşünüyordum. Bediüzzaman sanki şöyle sesleniyordu: “Barla dönemini okuduktan sonra, Eskişehir Mahkemesi müdafaaları olan Yirmiyedinci Lem’a’yı okuyun.”

Mesajı almıştım. Demek ki, “Yirmiyedinci Lem’a”yı çözümleninin, yani Eskişehir Mahkemesi müdafaalarının daha iyi anlaşılmasının yolu, Bediüzzaman’ın Barla döneminin çok iyi tahlil edilmesinden geçiyordu. Bu yüzdendir ki, “Yirmiyedinci Lem’a,” *Lem’alar* yerine *Tarihçe-i Hayat*’ta Barla dönemi sonrasına konulmuştu. Bediüzzaman’ın *Emirdağ Lâhikası*’nda yer alan bir ifadesi de bu bakımdan dikkat çekiciydi: “Risale-i Nur’un zuhur zamanının bir nevi tarihçesi, Eskişehir hapsinin müdafaanamesiyle ‘Yirmiyedinci Lem’a’ olmuş.” Bu ifade de, doğru iz üzere olduğumu, bu yolda devam etmem gerektiğini bana fısıldıyor gibiydi.

Sonrasında bu durumu, elinizdeki çalışmada çok büyük destek ve teşviklerini gördüğüm yazar Metin Karabaşoğlu ile

paylaştım. O da bunu çok manidar buldu. Beni çalışmaya devam etme konusunda teşvik etti.

İşte bu çalışma, Eskişehir Mahkemesi ile sonuçlanan on yıllık bir dönemi ele alıyor. 1925 ile 1935 yılları arasındaki on yıllık süreci, Bediüzzaman'ın hayatı, Risale-i Nur'un telifi ve Türkiye toplumunda yaşanan gelişmeler paralelinde inceliyor ve bundan sonra Eskişehir Mahkemesi savunmalarını değerlendiriyor.

Barla-Eskişehir hattında gerçekleşen bu çalışmadan sonra, Kastamonu-Denizli, Emirdağ-Afyon hattında yaşananları da ele almayı hedefliyorum. Elinizdeki kitabın sayfaları arasında, 1925-1935 yılları arasında Türkiye toplumunda ve siyaset âleminde yaşananlar ile Bediüzzaman'ın Eskişehir Mahkemesine uzanan süreçte yaşadıkları arasındaki birebir irtibatı göreceksiniz. Aynı şekilde, 1936 yılında başlayan Kastamonu yılları ve ardından gerçekleşen Denizli Mahkemesi safahatı ve savunmaları arasında; keza Emirdağ yılları ve sonrasında Afyon Mahkemesi ve savunmaları ve son olarak da İstanbul *Gençlik Rehberi* ve Samsun Mahkemesi arasında dikkate değer bağlantılar bulunuyor. Bu bağlamda, Bediüzzaman'ın hayatında 1925 öncesi, bilhassa Ankara günleri de özellikle incelenmeyi bekliyor.

Okuyucudan dileğim, bütün bu çalışmalar konusunda yardım ve desteklerini, özellikle de dualarını esirgememeleridir.

Akrebın Kıskaçında, sahasında ilk çalışmalardan biri olma özelliğini taşıdığından, elbette ziyadesiyle kusur ve eksiklik taşıyor olsa gerektir. Belirtelim ki, görülecek bütün kusurlar şahsıma aittir. Güzellikler ise, öncelikle, bu çalışmanın konusu ve Risale-i Nur Külliyyatı'nın bir parçası olan "Yirmiyedinci Lem'a"ya ve Bediüzzaman'a aittir.

Çalışmam esnasında yardım ve desteklerini esirgemeyen Metin Karabaşoğlu, Hüsrev Kutlu, Ahmet Yıldız, Ali Erdoğan, M. Akif Memmi, Said Demirtaş, Osman Çalışkan ve Yusuf Karaca'ya, oğlum Ömer Faruk'a teşekkürlerimi; ebedî hayat

arkadaşım Ayşenur Hanıma ise sabrı ve takdire değer hoşgörü-
rüsünden dolayı minnetlerimi arz ediyorum. Bütün bunları
bana ihsan eden Rabbime ise, sonsuz şükür borçluyum.

AHMET ÖZKILINÇ

Manisa, 8 Temmuz 2011